

**От придворна девойка до действена феминистка.
Антропологични измерения на Богородичния култ**

Магдалена Зовчак

(Резюме)

Богородичният култ като безспорен феномен на полския католицизъм предлага исторически стабилна тема и обширна проблематика, поради което е благодатен предмет за антропологични изследвания на религиозната култура. Неговите символни образци са формирали през вековете популярно мислене и емоции и са оказвали влияние на социалните взаимоотношения. В последните две десетилетия в резултат на постмодернизма и либерализирането на културата Богородичният култ стана любим предмет за деконструкция от гледна точка на ангажираната антропология, а по-специално – на феминистката. Нейният социоцентризъм и остойностяване на тялото обикновено са съпроводени с игнориране на религиозната гледна точка или с промяна на нейния смисъл. В статията представям избрани примери на дискурси в полските изследвания на религиозната култура от гледна точка на значенията, които бяха давани на понятието *Богородичен култ* от 30-те години на миналия век до днес и ги конфронтирам с моята интерпретация на този феномен. Особено внимание отделям на понятието *сенсуализъм*, възприемано обикновено като специфична черта на католическия Богородичен култ. Във феминистичния дискурс то се измества: от предмет на анализ се превръща в характерен белег на дискурса, развиващ се около ангажиран политически проект, чиято цел е промяна на социалните и културните отношения. Тук значително е ограничен семантичният аспект на анализа, върху който бяха съсредоточени по-ранните изследвания в областта на символната култура. Проследявам радикалния обрат от интерпретирането на Богородичния култ в „магически“ категории до инструменталната употреба на неговите елементи в конструиране на модел на социални взаимоотношения, от интерпретирането на Богородица като „милостива придворна девойка“ до „духовно действена“ феминистка. Показвам как „разпознаването“ на феномена на Богородичния култ в представените трудове съответства на конструирането на собствената социална идентичност на авторите.

Ключови думи: Богородичен култ, религиозна култура, сенсуализъм

Magdalena Zowczak
Uniwersytet Warszawski
Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej
ul. Żurawia 4
00-503 Warszawa, POLSKA
h.m.zowczak@uw.edu.pl